

PIOTR HAC*

Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa, Polska

WSPÓŁDZIAŁANIE WYBRANYCH PODMIOTÓW BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO W POLSCE W WARUNKACH EPIDEMII COVID-19 – ZNACZENIE ORAZ WYZWANIA

COOPERATION OF INTERNAL SECURITY ENTITIES DURING THE COVID-19 EPIDEMIC - THE
IMPORTANCE AND CHALLENGES

ABSTRAKT: W artykule autor przedstawił podstawy prawne i zasady prowadzenia w Polsce współdziałania pomiędzy wybranymi podmiotami bezpieczeństwa wewnętrznego w przypadku wystąpienia epidemii. Bazując na doświadczeniach z pandemii COVID-19 zaprezentowano obszary wspólnych działań jednostek systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, Policji, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Ochrony Kolei oraz straży gminnych i miejskich. Podkreślono znaczącą rolę współdziałania dla sprawności prowadzenia przedsięwzięć w czasie epidemii, w szczególności w sytuacji zmniejszonych możliwości kadrowych podmiotów wiodących.

SŁOWA KLUCZOWE: Współdziałanie, formacje, służby, bezpieczeństwo wewnętrzne, epidemia, COVID-19

ABSTRACT: In the article, the author presented the legal basis and principles of cooperation in Poland between entities of internal security in the event of an epidemic. Based on the experiences of the pandemic COVID-19, areas of joint action of State Medical Emergency System, Police, Armed Forces of the Republic of Poland, Border Guard, State Fire Service, Railroad Security Guard and municipal police are presented. The significant role of cooperation in the efficiency of undertaking projects during an epidemic was emphasized, especially in the case of reduced human resources capacity of the leading entities.

KEYWORDS: Cooperation, formations, services, internal security, epidemic, COVID-19

---

* dr Piotr Hac, War Studies University, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0002-4524-0900> p.hac@akademia.mil.pl

UWAGI WSTĘPNE

Pandemia spowodowana wirusem SARS-CoV-2 (czyli wywołująca chorobę o przyjętym oznaczeniu COVID-19) w poważny sposób testuje sprawność polskiego systemu bezpieczeństwa wewnętrznego, w szczególności w obszarze bezpieczeństwa powszechnego. Skala oraz nieprzewidywalność dalszego rozszerzania się epidemii stawia przed całym aparatem państwa szereg wyzwań a podejmowane przedsięwzięcia objęty czynności wobec niebezpieczeństw, które przed 2020 rokiem wydawały się mało realne. Można założyć, że w tej niełatwej sytuacji ważną umiejętnością organów administracji publicznej jest takie zarządzanie posiadanymi siłami i środkami, aby w sposób skuteczny reagować na pojawiające się zagrożenia, zachowując przy tym zdolność do nieprzerwanego działania. Wydaje się, że kwestią mającą w tym aspekcie szczególne znaczenie jest możliwość podjęcia współdziałania pomiędzy odpowiednimi podmiotami, co może ułatwić racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów.

Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie znaczenia współdziałania pomiędzy wybranymi podmiotami bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce w warunkach epidemii COVID-19, jak również wyzwań, które wiążą się z tym zagadnieniem. Tematyka ta omówiona zostanie na tle uregulowań prawnych współdziałania w sytuacji zagrożenia epidemicznego¹. Bazą do wysnucia wniosków będzie natomiast określenie – na podstawie osiągalnych informacji z dotychczasowych działań – obszarów współdziałania, a także możliwych do wystąpienia trudności w efektywnej współpracy. Warto zauważyć, że dostępna w chwili obecnej literatura w żadnej mierze nie wyczerpuje tak określonego tematu – podobna uwaga odnosi się zresztą do całości przedsięwzięć prowadzonych aktualnie wobec zagrożenia wywołanego wspomnianą pandemią.

Na wstępie należy zaznaczyć, że przyjęte w niniejszej pracy pojęcie „podmioty bezpieczeństwa wewnętrznego” nie będzie rozumiane w sensie semantycznym (podmiotem mógłby być wówczas każdy z nas), lecz funkcjonalnym – jako określającym formacje, służby, inspekcje oraz organizacje odpowiedzialne za utrzymanie pożądanego poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego. Z uwagi na ogólną liczbę tych jednostek, skoncentrowano się w poniższym tekście na działaniach Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (wraz z Żandarmerią Wojskową), ochotniczych straży pożarnych, Straży Ochrony Kolei, straży gminnych (miejskich)

---

¹ W rozumieniu zaistnienia na danym obszarze warunków lub przesłanek wskazujących na ryzyko wystąpienia epidemii. Te i inne sformułowania dotyczące problematyki chorób zakaźnych przyjęto za brzmieniem ustawy z dn. 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, (Dz.U. z 2019 poz. 1239 z późn. zm.).

i podmiotów wchodzących w skład systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego². Pojęcie „bezpieczeństwa wewnętrznego” rozumiane będzie z kolei jako proces (bądź jego chwilowy stan), uzyskany w efekcie spełniania funkcji wewnętrznej państwa, przejawiający się ochroną porządku konstytucyjnego, życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego przed bezprawnymi zamachami, a także skutkami klęsk żywiołowych i katastrof technicznych³. Zagrożenie epidemiczne z całą pewnością będzie pozostawało w związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego.

POJĘCIE I ZASADY WSPÓŁDZIAŁANIA

Pojęcie „współdziałania” w znaczeniu ogólnym oznacza „przyczynianie się do czegoś”, „współpracę z kimś”, zaś w aspekcie organizacyjnym dotyczy różnego rodzaju związków tworzonych między jednostkami, które dążą w tym samym czasie do realizacji wspólnego celu lub wzajemnie umożliwiają sobie osiągnięcie celów rozbieżnych, a ich samodzielna realizacja wymagałaby zaangażowania znacznie większych sił i środków, przy czym w niektórych przypadkach byłaby niemożliwa⁴. Współdziałanie, w związku z tym, rozumiane będzie jako wspólne działanie co najmniej dwóch samodzielnych podmiotów a jego istotą będzie dążenie do efektywnego zrealizowania połączonym wysiłkiem określonych celów, do których podmioty te zostały powołane. Cechami charakterystycznymi współdziałania są: wspólny cel uczestników, ich autonomiczność – brak stosunku podległości, dobrowolne uzgodnienie zadań do realizacji oraz realizacja własnych zadań przez podmioty współdziałające, z których część polega na udzielaniu wzajemnej pomocy dla osiągnięcia celu głównego⁵.

Istotnym warunkiem racjonalnego współdziałania jest jego spodziewana efektywność. Podjęte wspólnie działania powinny prowadzić do osiągnięcia zamierzonego celu przy możliwie najmniejszych nakładach a podmioty współdziałające nie powinny sobie nawzajem przeszkadzać. Znaczący wpływ

---

² Podmioty bezpieczeństwa wewnętrznego zostały w różny sposób określone przez ustawodawcę, bądź jako „formacje” – Policja, Straż Graniczna, Służba Ochrony Państwa, Państwowa Straż Pożarna, Służba Celno–Skarbowa, straże gminne (miejskie) bądź jako „inspekcje” – Inspekcja Transportu Drogowego. Ochotnicze straże pożarne mają status jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej, natomiast Straż Ochrony Kolei to faktycznie zakład pracy usytuowany w strukturach spółki PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Odrębną pozycję reprezentują Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, w ramach których wyodrębniono wyspecjalizowaną służbę – Żandarmerię Wojskową.

³ B. Wiśniewski, *Przygotowania obronne resortu spraw wewnętrznych*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, Szczytno 2014, s. 134–136. Podobnie Z. Skwarek, *Zarys teorii systemów bezpieczeństwa wewnętrznego państwa*, [w:] *Zarys teorii bezpieczeństwa państwa*, red. nauk. J. Gryz, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2015, s. 143.

⁴ D. Nowak, *Wpływ współpracy i współdziałania na wybrane obszary funkcjonowania przedsiębiorstwa – wyniki badań*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego” 2012, nr 55, s. 688.

⁵ W. Lidwa, *Współdziałanie w walce lądowej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000, s. 90.

będzie na to miała prawidłowa organizacja instytucji współdziałających, zapewnienie właściwego (tzn. szybkiego i kompetentnego) obiegu informacji, precyzowanie celów, do których się zmierza, „zaszczepienie” woli współdziałania u przyszłych wykonawców oraz zdefiniowanie własnych, jak i wspólnych zamiarów, bądź potrzeb⁶. Każde współdziałanie podmiotów publicznych powinno być oparte na odpowiednich podstawach prawnych, regulujących samą możliwość prowadzenia wspólnych działań (wyartykułowaną wprost lub poprzez określenie ząębających się obszarów odpowiedzialności), a w najlepszym rozwiązaniu także uprawnienia poszczególnych instytucji oraz sposób podejmowania decyzji i wymiany informacji⁷.

Autonomiczność uczestników współdziałania nie wyklucza tego, że jeden ze współpracujących podmiotów będzie miał pozycję wiodącą w danym przedsięwzięciu, a reszta status instytucji wspomagających. Wynika to przede wszystkim z naturalnie przyjętego w strukturze organizacji państwowych podziału kompetencji pomiędzy właściwymi organami, jak również będące pokłosiem tego rozwiązania grupowanie pracowników pod względem posiadanych umiejętności i wykszolenia. W przypadku zagrożenia epidemicznego taką przewodnią rolę będą odgrywać szeroko rozumiane służby medyczne i sanitarne, które przynajmniej teoretycznie, powinny sobie same poradzić z tego typu niebezpieczeństwem. Skomplikowany charakter każdej epidemii oraz złożoność funkcjonowania dzisiejszych społeczeństw powoduje jednak, że do opanowania tego typu wyzwań wymagane jest włączenie szeregu innych podmiotów. Teza ta znajduje potwierdzenie w doświadczeniach natury historycznej. W przeżywającej wiele wybuchów chorób zakaźnych II Rzeczypospolitej już od końca 1919 roku powoływano urząd Nadzwyczajnego Komisarza do zwalczania chorób zakaźnych (początkowo dla Małopolski), który obejmował całe kierownictwo akcji przeciwepidemicznej, a „wszystkie władze terytorialne zarówno cywilne, jak i wojskowe oraz urzędy szczególne, jak również wszelkie organizacje o charakterze społecznym winny stosować się ściśle do zarządzeń Komisarza,

---

⁶ *Współdziałanie Policji z wybranymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny*, oprac. J. Wróbel, A. Chechelski, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2010, s. 7; C. Sochala, *Współdziałanie w realizacji zadań na rzecz Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w XXI wieku – w sytuacjach zagrożeń. Wybrane zagadnienia* [w:] *Współdziałanie Sił Zbrojnych RP z Policją i administracją samorządową w sytuacjach zagrożeń* (red. nauk. B. Pacek i in.), Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych, Białobrzegi 2012, s. 95–96. Odniosłem się do tych zagadnień w pracy: P. Hac, *Współdziałanie Policji oraz Sił Zbrojnych RP w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wybrane aspekty*, [w:] *Administracja porządku publicznego i bezpieczeństwa społeczności lokalnych*, red. nauk. P. Lewandowski, J. Bieniek, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2019.

⁷ Zob. P. Hac, *Współdziałanie policji i służby więziennej w ujawnianiu przestępstw oraz wykrywaniu sprawców*, [w:] *Rozważania nad problematyką bezpieczeństwa publicznego. Przeciwdziałanie zagrożeniom. Rola służb*, red. T. Kośmider, M. Strzelec, Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2019, s. 124–125.

wydanych w jego zakresie działania”⁸. Podczas najgroźniejszej w powojennej Polsce epidemii ospy prawdziwej we Wrocławiu oraz okolicach latem 1963 roku współdziałanie pomiędzy służbami sanitarnymi a podmiotami bezpieczeństwa wewnętrznego przejawiało się między innymi we wspólnym tworzeniu niektórych izolatoriów, przy czym za ochronę obiektu odpowiadali funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej a żołnierze Wojska Polskiego wznosili obozowiska, dostarczali kuchnie polowe i ruchome komory dezynfekcyjne a nawet wspomagali służbę zdrowia środkami łączności przewodowej oraz bezprzewodowej⁹.

PODSTAWY PRAWNE WSPÓLDZIAŁANIA W SYTUACJI ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO W POLSCE

W Rzeczypospolitej Polskiej, skierowany do władz publicznych wymóg współdziałania, wyrażony został w niejednolitym stopniu w aktach prawnych różnej rangi. Przykładowo w obowiązującej ustawie zasadniczej wyrażono go jedynie w zakresie polityki zagranicznej, natomiast w preambule Konstytucji ogólnie wspomniano o „współdziałaniu władz”¹⁰. Kluczowa dla przedstawianej problematyki ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, wskazuje na konieczność wspólnego działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Wojskowej Inspekcji Weterynaryjnej, Inspekcji Ochrony Środowiska oraz ośrodków referencyjnych i instytutów badawczych „w celu zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych, rozpoznawania i monitorowania sytuacji epidemiologicznej oraz zapewnienia systemu wczesnego powiadamiania o zagrożeniu epidemicznym w kraju”¹¹. Do współdziałania może także dochodzić podczas procedury zastosowania środka przymusu bezpośredniego wobec osoby, która nie poddaje się obowiązkowi szczepienia, badaniom sanitarno–epidemiologicznym, zabiegom sanitarnym, kwarantannie lub izolacji obowiązkowej hospitalizacji, a u której podejrzewa się lub

---

⁸ Art. 1 rozporządzenia z dn. 5 lutego 1920 r. Ministra Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Spraw Wojskowych w *przedmiocie nadzwyczajnych zarządzeń celem zwalczania chorób zakaźnych*, Dz.U. z 1920 r. nr 13 poz. 71. Zob. także: ustawa z dn. 14 lipca 1920 r. *o utworzeniu urzędu Naczelnego nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemiami, groźącymi Państwu klęską powszechną* (Dz.U. z 1920 r. nr 61 poz. 388).

⁹ J.B. Kos, *Ospa 1963. Alarm dla Wrocławia*, Wydawnictwo Warstwy, Wrocław 2017, s. 60, 74, 82. Zapewne nie przypadkiem w listopadzie 1963 roku uchwalono ustawę *o zwalczaniu chorób zakaźnych* (Dz.U. nr 50 poz. 279), gdyż do tego momentu posługiwano się przepisami z roku 1935.

¹⁰ Zob. art. 133 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r., (Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 z późn. zm.). Do kwestii tej odnosi się M. Brzozowski, *Współdziałanie władz publicznych*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 2, s. 4.

¹¹ Art. 24 ust. 1. Przepisy przywołanej ustawy były podstawą wydania przez Ministra Zdrowia rozporządzenia z dn. 31 stycznia 2013 r. w *sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych, które mogą być przenoszone ze zwierząt na ludzi lub z ludzi na zwierzęta* (Dz.U. z 2013 r. poz. 160).

rozpoznano chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną, stanowiącą bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia innych osób. W tego typu sytuacji o zastosowaniu środka przymusu (w postaci przytrzymywania, unieruchomienia lub przymusowego podania leków przez osoby wykonujące zabiegi medyczne) decyduje lekarz, któremu przysługuje uprawnienie zwrócenia się o pomoc funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, bądź żołnierzy Żandarmerii Wojskowej w zastosowaniu powyższego środka¹². Należy nadmienić, że w przytaczanej ustawie, już w związku z zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2, na początku marca 2020 roku wprowadzono odrębny tryb użycia pododdziałów lub oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, które decyzją Ministra Obrony Narodowej można przekazać do dyspozycji Głównego Inspektora Sanitarnego lub wojewody, celem prowadzenia działań związanych ze stanem zagrożenia epidemicznego lub stanem epidemii¹³. Z nowelizacją tą korelowała zmiana uwzględniona w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, uprawniająca dowódcę jednostki wojskowej do skierowania każdego żołnierza czynnej służby wojskowej „do wykonywania zadań innych niż wynikające z jego specjalności wojskowej i przeszkolenia wojskowego, o ile posiada kwalifikacje i uprawnienia do wykonywania tych zadań”¹⁴.

Kilka rozwiązań dotyczących konieczności wystąpienia współdziałania wprowadziła – wielokrotnie już zresztą nowelizowana – ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, zwana niekiedy w przestrzeni publicznej „specustawą”¹⁵. Można tutaj wspomnieć o egzekwowaniu obowiązku hospitalizacji, kwarantanny lub izolacji, gdzie wskazano określone przedsięwzięcia Policji, innych służb państwowych lub innych uprawnionych podmiotów (art. 15zzzn) czy prowadzeniu operacji lotniczych przez Śmigłowcową Służbę Ratownictwa Medycznego z zamkniętego dla ruchu lotniczego lotniska użytku publicznego przy zabezpieczeniu tych przedsięwzięć przez Państwową Straż Pożarną (art. 15zzzzz). Wymóg współdziałania wynika też z części zapisów innych uchwalonych w 2020 roku w związku z pandemią aktów normatywnych,

---

¹² Art. 36 ust. 1 ustawy *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*. Jak wskazuje ust. 3 tego artykułu, udzielenie pomocy następuje pod warunkiem wyposażenia funkcjonariuszy lub żołnierzy w środki chroniące przed chorobami zakaźnymi przez lekarza (lub felczera), który o taką pomoc wnioskował.

¹³ Ibidem, art. 44a. W opisywanym przypadku skierowane jednostki wojskowe pozostają pod dowództwem przełożonych służbowych i wykonywały by zadania określone przez Głównego Inspektora Sanitarnego lub wojewodę.

¹⁴ Art. 59 ust. 5a ustawy z dn. 21 października 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*, (Dz.U. z 2019 poz. 1541 z późn. zm.).

¹⁵ Ustawa z dn. 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (Dz.U. z 2020 r. poz. 374 z późn. zm.)

wprowadzających nowe procedury – jak na przykład w sytuacji uzyskiwania przez Straż Graniczną informacji zawartych w tzw. kartach lokalizacyjnych dotyczących osób przekraczających granicę państwa¹⁶, bądź też przyznających nowe kompetencje – przykładowo dla funkcjonariuszy Straży Ochrony Kolei w zakresie legitymowania i ujęcia osób, u których występują objawy chorób zakaźnych oraz osób, które przebywały z osobami, u których wystąpiły takie objawy.¹⁷

Należy nadmienić, że oprócz wskazanych powyżej regulacji, w innych obowiązujących aktach normatywnych również znajdują się odniesienia do omawianej problematyki. Za przykład mogą tutaj służyć zapisy ustawy o zarządzaniu kryzysowym, gdzie wspomina się o współdziałaniu pomiędzy centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej oraz pomiędzy nimi a podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, czy też o ogólnej współpracy wojewody z właściwymi organami administracji publicznej¹⁸. W ramach zarządzania kryzysowego także możliwe jest przekazanie do dyspozycji wojewody pododdziałów lub oddziałów Sił Zbrojnych, w tym m. in. do udzielania pomocy medycznej i wykonywania zadań sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych¹⁹.

OBSZARY WSPÓLDZIAŁANIA PODMIOTÓW BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO W PRZYPADKU PANDEMII COVID-19

Wiodącymi podmiotami administracji publicznej w czasie epidemii niewątpliwie są minister właściwy do spraw zdrowia oraz Państwowa Inspekcja Sanitarna²⁰. Z punktu widzenia instytucji objętych niniejszym opracowaniem najwięcej wyzwań będzie spoczywać na jednostkach wchodzących w skład systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, w tym szpitalnych oddziałach ratunkowych oraz zespołach ratownictwa medycznego (także lotniczych). W pewnym sensie to skuteczność działania tego systemu determinuje konieczność wystąpienia współdziałania z innymi podmiotami w obszarze bezpieczeństwa powszechnego, w szczególności w zakresie ujawniania nowych przypadków zakażenia, przewozu osób zakażonych lub z podejrzeniem zakażenia

---

¹⁶ § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, Dz.U. z 2020 r. poz. 491. Podobny mechanizm zastosowano w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dn. 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 433).

¹⁷ Art. 60 ust. 2 pkt 1a ustawy z dn. 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2020 poz. 1043 z późn. zm.)

¹⁸ Art. 13 ust. 2, art. 14 ust. 5 ustawy z dn. 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, (Dz.U. z 2019 poz. 1398 z późn. zm.)

¹⁹ Ibidem, art. 25 ust. 3 pkt 15.

²⁰ Zob. *Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego Aktualizacja 2020 Część A*, strona internetowa Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, <https://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/KPZK-cz.-A-2020-1-1.pdf> (dostęp: 12 X 2020 r.), s. 62.

chorobą zakaźną, a także zapewnienia intensywnej opieki lekarskiej i stosownych warunków do jej prowadzenia. Sytuacji nie ułatwiał fakt, że służba zdrowia w Polsce od lat boryka się z problemem zagwarantowania właściwej obsady kadrowej, zarówno lekarskiej, jak i pielęgniarskiej.

Zapewne między innymi z tego powodu do wsparcia systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego w połowie marca 2020 roku zaangażowano pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej²¹. Przejawem podjętego współdziałania było oddelegowanie do sztabu kryzysowego powołanego w Ministerstwie Zdrowia oficerów łącznikowych z Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych. W każdym województwie sformowano wojskowe zgrupowania zadaniowe, mające do dyspozycji pojazdy sanitarne, mobilne zespoły medyczne oraz zespoły dezynfekcyjne, natomiast wojewódzkie sztaby wojskowe we współpracy z władzami samorządowymi monitorowały sytuację epidemiologiczną. Do działań zaangażowano podmioty wojskowej służby zdrowia, zorganizowano szpital polowy we Wrocławiu, punkty poboru próbek do badań a nawet całodobową i bezpłatną linię telefoniczną ze wsparciem wojskowych psychologów. Żołnierze uczestniczyli w transportowaniu do placówek medycznych na terenie całej Polski odzieży ochronnej i płynu do dezynfekcji oraz zajmowali się odkażaniem miejsc, obiektów i budynków, w tym nawet całych kompleksów szpitalnych (jak np. 4 kwietnia 2020 roku w Wołominie)²². Innymi przykładami współdziałania były przypadki udziału pododdziałów wojskowych w ewakuacji pensjonariuszy domów pomocy społecznej, w ramach której wspólne obowiązki wykonywali zarówno żołnierze, funkcjonariusze Policji, jak i personel medyczny²³.

W zakresie bezpieczeństwa powszechnego należy także wspomnieć o wsparciu wojskowym dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego (w maju 2020 roku wydzielono do tego zadania sześć Lotniczych Zespołów Poszukiwawczo–Ratowniczych) oraz wspólnych policyjno–wojskowych czynnościach mających na celu weryfikowanie pobytu w miejscach izolacji osób przebywających na kwarantannie

---

²¹ Prawdopodobną podstawą prawną tego działania był wspomniany już niedawno wprowadzony art. 44a ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, bądź też art. 25 ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Zastosowanie każdego z tych rozwiązań wskazywało by, że „użycie innych sił i środków jest niemożliwe lub może okazać się niewystarczające”.

²² Utrzymywano w gotowości 14 wojskowych szpitali i 5 ośrodków medycyny prewencyjnej, a także uruchomiono mobilne laboratorium rozpoznania biologicznego, zob. *MON i wojsko zaangażowane w działania związane z zagrożeniem koronawirusem*, strona internetowa Ministerstwa Obrony Narodowej, <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/mon-i-wojsko-zaangazowane-w-dzialania-zwiazane-z-zagrozeniem-koronawirusem> (dostęp: 13 X 2020 r.).

²³ Przykładowo w dn. 23 IV 2020 roku do ewakuacji Domu Opieki Długoterminowej w Kaliszu zaangażowano żołnierzy 2. Wojskowego Szpitala Polowego, 6 batalionu Sił Powietrznych, Wojsk Obrony Terytorialnej, Żandarmerii Wojskowej oraz policjantów. Pensjonariuszy przetransportowano do szpitala jednoimiennego w Wolicy k. Kalisza, *ibidem*.

(np. tylko 1 kwietnia 2020 roku brało w nich udział 20 tys. policjantów oraz 1,5 tys. żołnierzy, głównie z Żandarmerii Wojskowej)²⁴. W działania włączyli się strażacy Państwowej Straży Pożarnej, którzy wykonywali pomiary temperatury podróżnych oraz wystawili przy ponad 40 szpitalach namioty, mogące pełnić rolę izb przyjęć²⁵.

Innym wyzwaniem mającym poważne znaczenie w obliczu pandemii było zapewnienie bezpieczeństwa publicznego w kraju, w tym również egzekwowanie przestrzegania wprowadzonych obostrzeń dotyczących życia społecznego oraz gospodarczego. Zwiększona liczba tego typu czynności spadła na Policję, niestety także borykającą się z problemami kadrowymi. W przedsięwzięciach tych dochodziło do współdziałania policjantów ze strażnikami miejskimi – tylko w październiku 2020 roku na kanwie jesiennej fali zakażeń w samej Małopolsce przeznaczono do tego zadania 364 strażników z 33 straży miejskich oraz gminnych²⁶. Funkcjonariusze Policji prowadzili również wspólne

patrole z żołnierzami Żandarmerii Wojskowej oraz Wojsk Obrony Terytorialnej²⁷. Do współdziałania z pracownikami Straży Ochrony Kolei dochodziło podczas zdarzeń dotyczących podejrzeń zachorowania na COVID-19 pasażerów pociągów osobowych i konieczności przeprowadzania ewakuacji składów²⁸.

Kolejnym obszarem omawianych działań była ochrona granicy państwa, gdzie do wsparcia Straży Granicznej skierowano pododdziały Sił Zbrojnych²⁹. Począwszy od połowy marca

---

²⁴ M. Kowalska-Sendek, *Wojsko wesprze LPR*, strona internetowa „Polski Zbrojnej”, 13 V 2020 r., <http://www.polskazbrojna.pl/home/articleshow/31180#> [dostęp: 13 X 2020 r.]; *Policja egzekwuje przestrzeganie zasad w związku z epidemią koronawirusa*, strona internetowa Policji, 1 IV 2020, <https://www.policja.pl/pol/aktualnosci/186907,Policja-egzekwuje-przestrzeganie-zasad-w-zwiazku-z-epidemia-koronawirusa.html?search=31896> (dostęp: 13 X 2020 r.).

²⁵ M. Wyrwał, *Strażacy w walce z koronawirusem – nie ma wytycznych, są problemy*, portal Onet wiadomości, 12 III 2020 r., <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/koronawirus-w-polsce-strazacy-w-walce-z-koronawirusem-nie-ma-wytycznych-sa-problemy/d2zy0s0> (dostęp: 14 X 2020 r.).

²⁶ *Straż miejska została ponownie podporządkowana policji. Będą wspólne patrole i kontrole*, tekst z portalu Podhale24.pl z 11 X 2020 r., <https://m.podhale24.pl/rozmaitosci/arttykul/72439> (dostęp: 14 X 2020 r.).

²⁷ Od 1 kwietnia 2020 r. w patrolach takich uczestniczyło 400 żołnierzy Żandarmerii Wojskowej a z żołnierzami Wojsk Obrony Terytorialnej w okresie od 6 III do 22 VI 2020 r. policjanci wykonali ponad 25 tys. wspólnych patroli, zob. *MON i wojsko zaangażowane w działania związane z zagrożeniem koronawirusem... oraz Podsumowanie wspólnych działań WOT i Policji w ramach operacji „Odporna Wiosna”*, strona internetowa Policji, 15 VII 2020 r., <https://www.policja.pl/pol/aktualnosci/191193,Podsumowanie-wspolnych-dzialan-WOT-i-Policji-w-ramach-operacji-Odporna-Wiosna.html> (dostęp: 14X2020r.). Należy nadmienić, że pododdziały wojskowe zaangażowano do tego typu wsparcia na podstawie art. 18 ustawy z dn. 6 IV 1990 r. *o Policji* (Dz.U. z 2020 poz. 360 z późn. zm.). Oznaczało to, że żołnierzom przysługiwały wówczas uprawnienia policjantów m. in. w zakresie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej.

²⁸ *Awantura w pociągu w Lesznie. Pasażer krzyczał, że ma koronawirusa*, portal epoznan.pl, 3 VII 2020 r., https://epoznan.pl/news-news-107500-wantura_w_pociagu_w_lesznie_pasazer_krzyczal_ze_ma_koronawirusa (dostęp: 14 X 2020 r.).

²⁹ Odbłyło się to na podstawie decyzji Nr 39/MON Ministra Obrony Narodowej z dn. 14 III 2020 r. powołującej się na art. 11b ustawy z dn. 12 X 1990 r. *o Straży Granicznej*, (Dz.U. z 2020 poz. 305 z późn.zm.). Żołnierzom przysługiwały wówczas uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej.

2020 roku do ochrony granicy oraz kontroli osób przekraczających przejścia graniczne zaangażowano od 2 do 3 tys. żołnierzy dziennie, przy czym także prowadzono wspólne patrole³⁰. Jako przykłady podejmowania przez osoby wojskowe czynności służbowych podczas tych przedsięwzięć można podać sytuację z 11 kwietnia 2020 roku, gdy żołnierze z 19. Brygady Zmechanizowanej patrolując granicę państwa zatrzymali dwie osoby nielegalnie próbujące ją przekroczyć, bądź też z 28 kwietnia tego roku, gdy doszło do oddania dwóch strzałów ostrzegawczych przez żołnierza 10. Brygady Logistycznej na przejściu granicznym w miejscowości Pilszcz³¹.

Można założyć, że we wszystkich wspomnianych powyżej przypadkach, bez współdziałania pomiędzy podmiotami bezpieczeństwa wewnętrznego, nie osiągnięto by oczekiwanych rezultatów a wiele z przytoczonych czynności nie zostało by zrealizowanych. Podjęcie współpracy z reguły wiązało się z udzieleniem wsparcia dla podmiotu wiodącego w danym przedsięwzięciu przez instytucję wspomagającą. Pozwalało to na wykonanie konkretnego zadania przy pomocy mniejszych sił własnych podmiotu wiodącego a dzięki temu realizację większej liczby takich zadań, bądź też utrzymanie części zasobów w gotowości do przeprowadzenia innych przedsięwzięć. Wydaje się, że pomimo tego, że w części przypadków podjęcie współdziałania miało na celu wykorzystanie szczególnych uprawnień podmiotu wspomagającego, to jednak zdecydowana większość wspólnych działań związana była właśnie ze zwiększonymi potrzebami ludzkimi i być może sprzętowymi (środki transportowe). Należy pamiętać, że niezależnie od przeciwdziałania skutkom pandemii, wszystkie wskazane podmioty bezpieczeństwa wewnętrznego dalej były zobligowane do wykonywania „zwykłych” obowiązków. Przykładowo tylko w dniu 31 marca 2020 roku, funkcjonariusze Policji, oprócz sprawdzenia – przy udziale przedstawicieli innych formacji – około 150 tys. osób podlegających kwarantannie, przeprowadzili ponad 11,5 tys. interwencji, zatrzymali na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa 255 osób oraz 126 osób poszukiwanych³².

Warto także wspomnieć o konieczności koordynowania polityki informacyjnej prowadzonej przez wyszczególnione podmioty, szczególnie w zakresie przekazywanych dla ludności wytycznych postępowania oraz zaleceń.

PODSUMOWANIE ORAZ REFLEKSJE

---

³⁰ *MON i wojsko zaangażowane w działania związane z zagrożeniem koronawirusem*

³¹ Ibidem. Odnośnie wykorzystania broni palnej zob. *Strzały ostrzegawcze na granicy*, portal internetowy Defence24, <https://defence24.pl/strzaly-ostregawcze-na-granicy> (dostęp: 14 X 2020 r.).

³² Informacja dzienna ze strony internetowej Policji, <https://www.policja.pl/pol/form/1,Informacja-dzienna.html?page=13> (dostęp: 13 X 2020 r.).

Powyżej przedstawione przykłady wskazują na poważne znaczenie współdziałania dla skuteczności prowadzenia omawianych przedsięwzięć w warunkach pandemii. Można domyślać się istotności kwestii zapewnienia łączności pomiędzy wskazanymi podmiotami, wymiany informacji, wzajemnej znajomości możliwości oraz ograniczeń prowadzenia przedsięwzięć. Wykonywane czynności gromadziły osoby o różnym doświadczeniu zawodowym, wykszoleniu oraz uprawnieniach, co wymagało zapewne przeprowadzenia podstawowych szkoleń. Trzeba pamiętać, że nawet wspólne wykonywanie konkretnych działań (np. w ramach prewencyjnego patrolu policyjno–wojskowego) może wiązać się z koniecznością samodzielnego wykonania części zadania przez podmiot udzielający wsparcia, stąd poważne znaczenia nabierają tutaj wszelkiego rodzaju ćwiczenia oraz przemyślane wcześniej i rozpowszechnione algorytmy postępowania. Z biegiem czasu, przedstawiciele wymienionych podmiotów nabierają doświadczenia we współdziałaniu, jednak mogą temu także towarzyszyć zjawiska przemęczenia i rutyny.

Można założyć, że wywołane pandemią nagłe rozszerzenie liczby i zakresu zadań Państwowego Ratownictwa Medycznego, Policji oraz Straży Granicznej, przy już przecież istniejących przed stanem epidemii poważnych problemach kadrowych tych podmiotów, było jednym z powodów zaangażowania Sił Zbrojnych. Pomimo tego, że przynajmniej teoretycznie istnieje jeszcze możliwość przeznaczenia do niektórych zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego oraz publicznego chociażby członków ochotniczych straży pożarnych (np. do działań ratowniczych), pracowników Inspekcji Transportu Drogowego (np. do kierowania ruchem drogowym) czy Straży Ochrony Kolei (np. do przejścia od komisariatów kolejowych Policji działań prewencyjnych), to jednak nie spowoduje to radykalnego poprawienia sytuacji. Jedyna ewentualność systemowego podniesienia liczebności Policji w czasie pokoju, czyli jej militaryzacja w ramach stanu wyjątkowego wprowadzonego na obszarze całego kraju, wydaje się ostatecznością³³. Z tego powodu tak ważne są rozwiązania techniczne ułatwiające wykonywanie zadań przez policjantów czy funkcjonariuszy Straży Granicznej, jak np. aplikacje wspomagające weryfikowanie przestrzegania obowiązku kwarantanny, bądź urządzenia obserwacyjne. Dobre wizerunkowo działania Sił Zbrojnych (w tym np. udzielanie pomocy osobom starszym przez żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej) w pewnym sensie były wynikiem niedomagań kadrowych środowiska medycznego oraz praktycznego braku koncepcji na obronę cywilną.

---

³³ Zob. art. 174 ust. 1 i 4 ustawy o *powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*.

W chwili obecnej nie da się ocenić na ile na współdziałanie podmiotów bezpieczeństwa wewnętrznego podczas wspomnianej epidemii oddziałuje przyjęty w państwie system zarządzania. Do połowy października 2020 roku nie zdecydowano się na powołanie zespołu międzyresortowego lub pełnomocnika Rady Ministrów ds. pandemii COVID-19 (tak jak zrobiono to w przypadku afrykańskiego pomoru świń). Nie zdecydowano się także na wprowadzenie stanu klęski żywiołowej, co pomijając uzyskanie możliwości zastosowania dodatkowych obostrzeń oraz uprawnień, przyniosło by doświadczenia z zakresu działania administracji publicznej w warunkach nadzwyczajnych³⁴. Przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z omawianą epidemią z pewnością jeszcze długo będzie jednym z poważniejszych wyzwań dla podmiotów bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce. Zdobywane na bieżąco doświadczenia, w tym we współdziałaniu, powinny być na bieżąco analizowane w celu zwiększania skuteczności podejmowanych przedsięwzięć.

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO

LITERATURE

Brzozowski M., Współdziałanie władz publicznych, „Państwo i Prawo” 2010, nr 2.

Hac P., Współdziałanie Policji oraz Sił Zbrojnych RP w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wybrane aspekty, [w:] Administracja porządku publicznego i bezpieczeństwa społeczności lokalnych, red. nauk. P. Lewandowski, J. Bieniek, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2019.

Hac P., Współdziałanie policji i służby więziennej w ujawnianiu przestępstw oraz wykrywaniu sprawców, [w:] Rozważania nad problematyką bezpieczeństwa publicznego. Przeciwdziałanie zagrożeniom. Rola służb, red. T. Kośmider, M. Strzelec, Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2019.

Kos J.B., Ospa 1963. Alarm dla Wrocławia, Wydawnictwo Warstwy, Wrocław 2017.

Lidwa W., Współdziałanie w walce lądowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000.

Nowak D., Wpływ współpracy i współdziałania na wybrane obszary funkcjonowania przedsiębiorstwa – wyniki badań, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego” 2012, nr 55.

Skwarek Z., Zarys teorii systemów bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, [w:] Zarys teorii bezpieczeństwa państwa, red. nauk. J. Gryz, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2015.

---

³⁴ Regulacje dotyczące stanu klęski żywiołowej podnoszą także kwestię współdziałania wyszczególnionych organów i służb państwa a w przypadku wojewodów i organów samorządu terytorialnego wprowadzają jego obowiązek, zob. art. 14 i art. 15 ustawy z dn. 18 IV 2002 r. *o stanie klęski żywiołowej*, t.j. Dz.U. z 2017 poz. 1897. W sytuacji użycia jednostek Sił Zbrojnych w trybie stanu klęski żywiołowej zastosowanie miałyby zapisy rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 20 II 2003 r. *w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu*, Dz.U. nr 41 poz. 347.

- Sochala C., Współdziałanie w realizacji zadań na rzecz Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w XXI wieku – w sytuacjach zagrożeń. Wybrane zagadnienia [w:] Współdziałanie Sił Zbrojnych RP z Policją i administracją samorządową w sytuacjach zagrożeń, red. nauk. B. Pacek i in., Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych, Białobrzegi 2012.
- Wiśniewski B., Przygotowania obronne resortu spraw wewnętrznych, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, Szczytno 2014.
- Współdziałanie Policji z wybranymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny, oprac. J. Wróbel, A. Chechelski, Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2010.
- Współdziałanie Sił Zbrojnych RP z Policją i administracją samorządową w sytuacjach zagrożeń, red. nauk. B. Pacek i in., Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych, Białobrzegi 2012.
- Zarys teorii bezpieczeństwa państwa, red. nauk. J. Gryz, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2015.

ŹRÓDŁA SOURCES

- Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 z późn. zm.
- Ustawa z dn. 14 lipca 1920 r. o utworzeniu urzędu Naczelnego nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemiami, grożącymi Państwu klęską powszechną, Dz.U. z 1920 r. nr 61 poz. 388.
- Ustawa z dn. 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. Dz.U. z 2019 poz. 1541 z późn. zm.
- Ustawa z dn. 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j. Dz.U. z 2020 poz. 360 z późn. zm.
- Ustawa z dn. 12 X 1990 r. o Straży Granicznej, t.j. Dz.U. z 2020 poz. 305 z późn. zm.
- Ustawa z dn. 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, t.j. Dz.U. z 2017 poz. 1897.
- Ustawa z dn. 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1043 z późn. zm.
- Ustawa z dn. 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, t.j. Dz.U. z 2019 poz. 1398 z późn. zm.
- Ustawa z dn. 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, t.j. Dz.U. z 2019 poz. 1239 z późn. zm.
- Ustawa z dn. 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, Dz.U. z 2020 r. poz. 374 z późn. zm.
- Rozporządzenie z dn. 5 lutego 1920 r. Ministra Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Spraw Wojskowych w przedmiocie nadzwyczajnych zarządzeń celem zwalczania chorób zakaźnych, Dz.U. z 1920 r. nr 13 poz. 71.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu, Dz.U. z 2003 r. nr 41 poz. 347.
- Rozporządzenie z dn. 31 stycznia 2013 r. w sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych, które mogą być przenoszone ze zwierząt na ludzi lub z ludzi na zwierzęta, Dz.U. z 2013 r. poz. 160.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego, Dz.U. z 2020 r. poz. 433.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 20 III 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, Dz.U. poz. 491.

NETOGRAFIA NETOGRAPHY

Awantura w pociągu w Lesznie. Pasażer krzyczał, że ma koronawirusa, portal epoznan.pl, 3 VII 2020 r., [https://epoznan.pl/news-news-107500-](https://epoznan.pl/news-news-107500-awantura_w_pociagu_w_lesznie_pasazer_krzyczal_ze_ma_koronawirusa)

[awantura_w_pociagu_w_lesznie_pasazer_krzyczal_ze_ma_koronawirusa](https://epoznan.pl/news-news-107500-awantura_w_pociagu_w_lesznie_pasazer_krzyczal_ze_ma_koronawirusa) (dostęp: 01.10.2020)

Kowalska-Sendek M., Wojsko wesprze LPR, strona internetowa „Polski Zbrojnej”, 13 V 2020 r., <http://www.polska-zbrojna.pl/home/articleshow/31180#> (dostęp: 01.10.2020)

Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego. Aktualizacja 2020 . Część A, strona internetowa

Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, <https://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/KPZK-cz.-A-2020-1-1.pdf> (dostęp: 01.10.2020)

MON i wojsko zaangażowane w działania związane z zagrożeniem koronawirusem, strona internetowa Ministerstwa Obrony Narodowej <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/mon-i-wojsko-zaangazowane-w-dzialania-zwiazane-z-zagrozeniem-koronawirusem> (dostęp: 01.10.2020)

Podsumowanie wspólnych działań WOT i Policji w ramach operacji „Odporna Wiosna”, strona internetowa Policji, 15 VII 2020 r., <https://www.policja.pl/pol/aktualnosci/191193> (dostęp: 01.10.2020)

Podsumowanie-wspolnych-dzialan-WOT-i-Policji-w-ramach-operacji-Odporna-Wiosna.html (dostęp: 01.10.2020)

Policja egzekwuje przestrzeganie zasad w związku z epidemią koronawirusa, strona internetowa Policji, 1 IV 2020, <https://www.policja.pl/pol/aktualnosci/186907,Policja-egzekwuje-przestrzeganie-zasad-w-zwiazku-z-epidemia-koronawirusa.html?search=31896> (dostęp: 01.10.2020)

Straż miejska została ponownie podporządkowana policji. Będą wspólne patrole i kontrole, Podhale24.pl z 11 X 2020 r., <https://m.podhale24.pl/rozmaitosci/artukul/72439> (dostęp: 01.10.2020)

Strzały ostrzegawcze na granicy, portal internetowy Defence24, <https://defence24.pl/strzaly-ostregawcze-na-granicy>.

Wyrwał M., Strażacy w walce z koronawirusem – nie ma wytycznych, są problemy, portal Onet wiadomości, 12 III 2020, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/koronawirus-w-polsce-strazacy-w-walce-z-koronawirusem-nie-ma-wytycznych-sa-problemy/d2zy0s0> (dostęp: 01.10.2020)

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.